

Atbalsts Eiropas enerģētikas pārejai

Avots: Eiropas Investīciju banka

Eiropas enerģētikas pāreja ir sasniegusi izšķirošu jaunu posmu, - tā ir plašāka mērogā, straujāka īstenošanā un noturīgāka nekā jebkad agrāk. Tas, kas reiz šķita neiespējams, - neatgriezeniska atteikšanās no Krievijas gāzes, tagad ir viens no Eiropas lielākajiem stratēģiskajiem sasniegumiem.

Tikai 2025. gadā investīcijas Eiropas Savienības tīras enerģijas transformācijā sasniedza rekordaugstu līmeni, - gandrīz 400 miljardus eiro. Eiropas atjaunojamās enerģijas uzņēmumu tirgus vērtība vienā gadā pieauga par vairāk nekā 50 %, liecinot par investoru lielu uzticību tehnoloģijām, kas izstrādātas un ieviestas Eiropā.

Tomēr Eiropas pāreja nav balstīta vienīgi uz megaprojektiem vai uzmanību piesaistošu infrastruktūru. Vēja turbīnas, kas paceļas no Baltijas jūras, un jaunie starpsavienojumi visā kontinentā atspoguļo tikai daļu no kopējās situācijas.

Enerģētiskā drošība

Lai izmantotu pilnībā integrētas sistēmas priekšrocības un samazinātu enerģijas izmaksas Eiropas uzņēmumiem un iedzīvotājiem, ir būtiski novērst atlikušās "šaurās vietas" enerģētikas nozarē. Taču enerģijas ražošana vien nenodrošinās Eiropas konkurētspēju. Savienojumu un sistēmas elastīguma uzlabošana, piemēram, enerģijas ražošanai kopā ar enerģijas uzglabāšanu, ir ļoti būtiski pasākumi.

Tajā pašā laikā Zaļās pārejas un pieejamas atjaunojamās enerģijas atbalstīšana Eiropas uzņēmumiem ietver stratēģiskas izvēles un kompromisus, kas saistīti ar ekonomisko drošību. Eiropas uzņēmumi saskaras ar plašu ārējo stratēģisko atkarību, sākot no kritiskajām izejvielām līdz modernajām tehnoloģijām un komponentiem.

Piemērs tam ir Eiropas tīro tehnoloģiju nozare. Lai gan tā jau veido gandrīz trešdaļu no Eiropas Savienības IKP pieauguma, tai ir arī atkarības, kas atšķiras dažādās nozarēs. Kamēr tās ir samērā zemas vēja enerģijas jomā, tās joprojām ir ļoti augstas bateriju vai saules enerģijas ražošanas jomā, radot bažas par kibernetiķu, kā arī stratēģisko atkarību. Lai risinātu šo kompromisu, ir nepieciešama steidzama un labi koordinēta rīcība valstu un ES līmenī, lai pārvaldītu pāreju uz lielāku diversifikāciju.

Energoefektivitāte ir Eiropas stratēģiska priekšrocība

Energoefektivitāte joprojām ir viens no Eiropas spēcīgākajiem un joprojām nepietiekami novērtētajiem instrumentiem, lai klimats un konkurētspēja kļūtu par veiksmīgu tandēmu. Tā nav vienkārši tehniska problēmas risinājums; tā ir stratēģiska nepieciešamība bez kompromisiem un Eiropas tūlītējais konkurētspējas instruments.

Energoefektivitāte samazina izmaksas, samazina emisijas un uzlabo noturību. Kā saka, drošākā, lētākā un tīrākā enerģija ir tā enerģija, ko mēs nepatērējam.

Eiropa to pierāda ar rezultātiem, sasniedzot vairāk ar mazākiem resursiem. Kopš 1990. gada Eiropas Savienība ir samazinājusi siltumnīcefekta gāzu emisijas par vairāk nekā 37 %, vienlaikus palielinot ekonomikas izaugsmi par 71 %. Tas nav nejaušs sakritības, bet gan pārveidošanās rezultāts: Eiropa kļūst efektīvāka, ieviešot modernas tehnoloģijas un viedākus rūpnieciskos procesus.

Tajā pašā laikā Eiropas pāreja uz zaļo ekonomiku būs veiksmīga tikai tad, ja tās centrā paliks mazie un vidējie uzņēmumi (MVU). Tie veido 99 % no visiem Eiropas uzņēmumiem un nodrošina divas trešdaļas nodarbinātības privātajā sektorā, ir būtiski konkurētspējai, inovācijām un sociālajai kohēzijai.

Ja Eiropa vēlas saglabāt savu līderpozīciju tīro tehnoloģiju jomā un stiprināt ekonomikas noturību, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ir jānodrošina piekļuve finansējumam, instrumentiem un elastīgumam, kas nepieciešami modernizācijai.

Tāpēc nākamais posms Eiropas pārejā uz tīro enerģiju ir vērsts tieši uz viņiem.

Ieguldījumu piesaistīšana reālajai ekonomikai

Pagājušajā gadā EIB grupa ar Eiropas Komisijas atbalstu un sadarbībā ar Bertrāna Pikāra *Solar Impulse Foundation* uzsāka Energoefektivitātes iniciatīvu MVU. Programmas mērķis ir līdz 2027. gadam piešķirt 17,5 miljardus eiro finansējuma, aptverot līdz pat 350 000 mazos un vidējos uzņēmumus.

Impulss jau ir spēcīgs. Vien 2025. gadā 6 miljardi eiro sasniedza pat 150 000 mazo un vidējo uzņēmumu, - tas ir divreiz vairāk nekā iepriekšējā gadā. Visā Eiropā uzņēmumi uzstāda modernas apkures sistēmas, ievieš viedās ražošanas tehnoloģijas, samazina enerģijas zudumus un stiprina konkurētspēju arvien prasīgākajā globālajā tirgū.

Jauna partnerība ietekmes paātrināšanai

EIB tagad pastiprina savu atbalstu, apņēmoties ieguldīt 100 miljonus eiro jaunā *Eiffel Investment Group* finanšu mehānismā, kas izstrādāts īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem energoefektivitātes jomā. Šī iniciatīva palīdzēs uzņēmumiem samazināt enerģijas izmaksas, paātrināt dekarbonizāciju un stiprināt rūpniecības konkurētspēju.

Kopā mēs izmantosim finansējumu, lai ieviestu enerģijas taupīšanas modernās tehnoloģijas tur, kur tās ir visvairāk vajadzīgas: rūpnīcās, noliktavās, darbnīcās un birojos, kas ir Eiropas ekonomiskās dzīves pamats.

Ar EIB kā galveno investoru šī programma līdz 2030. gadam plāno piesaistīt 1,2 miljardus eiro, tostarp no privātā kapitāla. Uzmanības centrā būs MVU Austrijā, Francijā, Vācijā, Itālijā, Portugālē un Spānijā. Tas nav vienkārši vēl viens investīciju instruments. Tas ir pierādījums tam, ka Eiropa spēj saskaņot publisko un privāto kapitālu, lai vienlaikus stiprinātu suverenitāti, konkurētspēju un vadošo lomu klimata jomā.

Izrāviens: energoefektivitāte kā pakalpojums

Viena no partnerības visvairāk transformējošajām iezīmēm ir atbalsts energoefektivitātei kā pakalpojumam. Tā vietā, lai iegādātos iekārtas, - dārgs un dažkārt riskants lēmums, mazie un vidējie uzņēmumi var iegādāties garantētu enerģijas ietaupījumu. Tie nekavējoties gūst labumu no zemākiem rēķiniem un

samazinātām emisijām, neveicot sākotnējus ieguldījumus vai pakļaujoties tehnoloģiskajam riskam.

Šis „pakalpojumu modelis” ļauj mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ieviest augstas veiktspējas siltumsūkņus, modernus optimizācijas rīkus un citus novatoriskus risinājumus, vienlaikus saglabājot stabilu bilanci. Tas novērš pastāvošos šķēršļus, kas daudziem uzņēmumiem līdz šim ir traucējuši nomainīt novecojušās sistēmas.

Eiropa tagad veic inovācijas ne tikai tehnoloģiju jomā, bet arī biznesa modeļu jomā, kas nepieciešami to plašai ieviešanai. Un tā ievieto mazos un vidējos uzņēmumus tieši tur, kur tiem ir jābūt: zaļās enerģijas pārejas centrā.

Izmantosim šo mērķi un padarīsim energoefektivitāti par pamatu ilgtspējīgai un konkurētspējīgai nākotnei visiem.